

Valtiovarainministeriö

VN/10384/2019; Valtionavustustoiminnan kehittämisen ja digitalisointihanke

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi laeiksi valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtionavustuslakia ja valtiokonttorista annettua lakia. Valtionavustuslakiin lisättäisiin säännökset, jotka koskevat valtionavustustoiminnan tietojärjestelmää (VA-tietojärjestelmä). VA-tietojärjestelmä sisältäisi kaikille valtionapuviranomaisille tarkoitettuna palveluna valtionavustusten yhtenäisen sähköisen hallintajärjestelmän sekä laajemmin eri intressiryhmien käyttöön tarkoitetut valtionavustushakujen julkaisemisen ja asioinnin sekä valtionavustustietojen julkaisemisen ja käytön palvelut. Uusissa säännöksissä säädettäisiin tarkemmin myös valtionapuviranomaisten velvoitteista tiedonhallinnassa ja valtionavustustoimintaa koskevien tietojen tallentamisesta, henkilötietojen käsittelystä sekä VA-tietojärjestelmään tallennettavien tietojen ja asiakirjojen säilytyksestä ja arkistoinnista. Esityksen mukaan Valtiokonttori vastaisi jatkossa VA-tietojärjestelmän hallinnoinnista ja ylläpidosta sekä niihin liittyvistä tiedonhallintaa koskevista tehtävistä. Valtiokonttori vastaisi myös valtionavustustoiminnan asiakaslähtöisen yhtenäisen digitalisoidun toimintamallin palvelutuotannosta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on ollut mukana valtionavustustoiminnan kehittäminen ja digitalisointi -hankkeessa, jossa on kehitetty valtionapuviranomaisten yhteisiä tietojärjestelmäpalveluja. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää tilaisuudesta lausua luonnoksesta ja lausuu asiasta seuraavaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa esitystä. Esitys edistäisi hyvää ja avointa hallintoa, valtionavustustoiminnassa syntyvän tiedon saatavuutta ja käyttöä, avustuspäätösten avoimuutta ja oikeudenmukaisuutta, valtionavustusten tarkoituksenmukaista kohdentumista sekä vähentäisi avustusten päällekkäisyyttä. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan esitys voisi lisätä valtionavustustoiminnan tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä, vahvistaisi toiminnan strategista ohjausta ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Hallituksen esityksessä jää kuitenkin epäselväksi valtionavustusviranomaisten velvollisuus järjestelmän käyttöön ja näin ollen myös käyttöönotolla tavoiteltujen hyötyjen realisoituminen. Esitystä voisi tarkentaa edelleen siltä osin, milloin viranomaisen on

käytettävä järjestelmää. Hallituksen esityksessä tulisi myös tarkentaa, koskeeko tietojen ja asiakirjojen määrittely 10 vuoden säilytysaika myös niitä toimijoita, jotka jatkavat omien järjestelmiensä käyttöä.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, ettei esityksessä ole tarkasti selostettu, kuinka järjestelmän ylläpidon rahoitus toteutetaan jatkossa. Esityksessä on todettu, että kokonaistavoitteena on, se, että esitys voidaan toteuttaa kustannusneutraalisti suhteessa nykyisten valtionavustusten käsittelyyn ja hallinnointiin käytettävien erillisten tietojärjestelmien rahoitukseen. Tämän toteuttamiseksi esityksessä ehdotetaan, että VA-tietojärjestelmästä aiheutuvat pysyvät jatkuvan käytön kustannukset vähennetään perustellulla ja oikeudenmukaisella tavalla valtionapuviranomaisten määrärahoista. Yhtenä hallinnollisesti yksinkertaisena vaihtoehtona esityksessä ehdotetaan, että kaikkien valtionapuviranomaisten toimintamäärärahoista leikattaisiin pysyvästi yleinen laskennallinen osuus. Liikenne- ja viestintäministeriö lähtökohtaisesti kannattaa järjestelmän kustannusten kattamista keskitetyn budjettirahoituksen mallilla. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo kuitenkin, ettei edellä mainittu ehdotus leikata valtionapuviranomaisten määrärahoista yleinen laskennallinen osuus kohtelisi eri valtionapuviranomaisia oikeudenmukaisesti. Mahdollisia kustannusleikkauksia arvioitaessa tulisi ottaa huomioon muun muassa valtionapuviranomaisen toiminnan laajuus ja nykyiset järjestelmien ylläpitokustannukset. Kustannusten jakamisen sijasta esityksessä olisi myös tarpeen arvioida järjestelmän keskitettyä rahoittamista.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että VA-tietojärjestelmää kehitetään tulevaisuudessa siten, että uusi järjestelmä integroituisi mahdollisimman laajasti ja tehokkaasti muiden sellaisten julkisten tietojärjestelmien kanssa, jotka sisältävät julkista rahoitusta tai julkisen tuen saajia koskevia tietoja, jotta saman tiedon tallentamista erikseen erillisiin tietojärjestelmiin vältettäisiin. Hallituksen esityksessä, olisi hyvä tuoda esiin, millä toimilla tulevaisuudessa varmistetaan, että kyseiseen tavoitteeseen päästään. Edelleen liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota järjestelmän helppokäyttöisyyteen sekä tietoturvallisuuteen.

Juhapekka Ristola
Ylijohtaja, osastopäällikkö

Emmi Nykänen
Ylitarkastaja